

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

INSTITUȚIA MEDICO-SANITARĂ PUBLICĂ

INSTITUTUL DE MEDICINĂ URGENTĂ

MD - 2004, mun. Chișinău, str. T. Ciorba, nr. 1

Tel: (022) 25 07 04

O R D I N

05 decembrie 2023

Nr.137

Cu privire la actualizarea și aprobarea Procedurii operaționale nr.03/64 „Privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU”.

În vederea asigurării calității serviciilor medicale prestate în cadrul instituției, precum și în temeiul Ordinului Ministerului Sănătății nr.426 din 06 iunie 2017 și a Regulamentului IMSP Institutul de Medicină Urgentă, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.405 din 05 mai 2023 și înregistrat la Agenția Servicii Publice la data de 30 mai 2023, dosar nr.1003600152606,

O R D O N:

1. Se aprobă Procedura operațională actualizată, nr.03/64, „Privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU”, se anexează.
2. Șefii de departamente, secții și servicii vor organiza implementarea în practică a prevederilor Procedurii operaționale actualizate, nr.03/64, „Privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU”.
3. Membrii Consiliului Calității din cadrul instituției vor monitoriza eficiența utilizării prevederilor Procedurii respective.
4. Șefa Serviciului tehnologii informaționale și de comunicații în sănătate (d-na Natalia Golubev) va organiza plasarea Procedurii operaționale actualizate, nr.03/64, „Privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU” pe pagina WEB a IMSP Institutul de Medicină Urgentă, la rubrica „Activitate”.
5. Controlul executării prezentului ordin se atribuie dnei Rodica Scutelnic, vicedirector medical.

Vicedirector medical

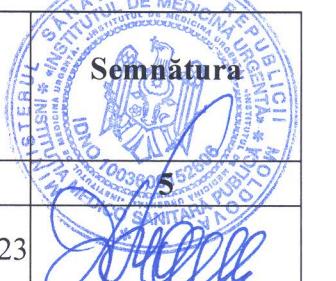
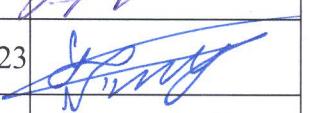
Diana MANEA

**Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
IMSP Institutul de Medicină Urgentă**

**PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
PRIVIND TRANSFERUL PACENȚILOR
DECEDAȚI DIN SUBDIVIZIUNILE IMSP IMU**

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura nr.03/64 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: Procedura operațională privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU	Serviciul Managementul Calității serviciilor medicale

1. Lista responsabililor de elaborarea, verificarea și aprobarea ediției sau, după caz, a reviziei în cadrul ediției procedurii operaționale.

Nr. crt.	Elemente privind responsabil/ operațiune	Numele și prenumele	Funcția	Data	Semnătura
					5
1	2	3	4	5	
1.1.	Aprobat	Manea Diana	Vicedirector medical al IMSP IMU	05.12.2023	
1.2.	Verificat	Maxim Igor	Vicedirector medical	04.12.2023	
1.3.	Verificat	Scutelnic Rodica	Vicedirector medical	04.12.2023	
1.4.	Elaborat	Ilie Țiple	Şef secție anatomie patologică	04.12.2023	
1.5.	Elaborat	Vovc Liviu	Şef Serviciu Managementul calității serviciilor medicale	04.12.2023	

2. Situația edițiilor și a reviziilor în cadrul edițiilor procedurii operaționale.

Nr. Crt.	Ediția/revizia în cadrul ediției	Componenta revizuită	Modalitatea reviziei	Data de la care se aplică prevederile ediției sau reviziei ediției
				4
1	2	3	4	
2.1.	Ediția 1			
2.2.	Revizia 1			

3. Persoanelor către care se difuzează ediția sau, după caz, revizia din cadrul ediției procedurii operaționale.

Către toți medicii angajați din cadrul IMSP Institutul de Medicină Urgentă.

4. Scopul procedurii:

Scopul prezentei Proceduri operațională constituie organizarea și asigurarea activităților în domeniul transferării cadavrelor pacienților decedați din subdiviziunile instituției:

- în secția anatomie patologică;
- la Centrul de Medicină Legală.

5. Domeniul de aplicare a prezentei proceduri operaționale:

Procedura se aplică în cadrul IMSP Institutul de Medicină Urgentă și cuprinde toate acțiunile realizate în domeniul transferării cadavrului pacientului decedat:

- în secția anatomie patologică;
- la Centrul de Medicină Legală.

Prevederile prezentei proceduri se aplică de către toți medicii angajați în cadrul IMSP Institutul de Medicină Urgentă desemnați cu responsabilități în activitățile de procedurare la nivelul subdiviziunii respective.

6. Documente de referință aplicabile procedurii operaționale respective:

- SR CEN/TS 15224:2007 - Servicii de sănătate. Sisteme de management al calității. Ghid pentru utilizarea standardului EN ISO 9001.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura nr.03/64 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: Procedura operațională privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU	Serviciul Managementul Calității serviciilor medicale

- **SR EN ISO 9001:2008**, actualizat în 2015 – Sistem de management al calității. Principii fundamentale și cerințe de bază;
- **SR ISO IWA 1:2009** - Sisteme de management al calității. Linii directoare pentru îmbunătățiri de proces în organizațiile de servicii de sănătate;

6.1. Reglementări internaționale:

- Regulamentul UE nr.1025/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind standardizarea europeană.

6.2. Reglementări naționale:

- Ordinul Ministerului Sănătății nr.519 din 29.12.2008 „Cu privire la sistemul de audit medical intern”.
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.265 din 03.08.2009 „Privind Instrucțiunea cu privire la completarea Fișei medicale a bolnavului de staționar (Formular 003/e - 2012);
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.426 din 11.05.2012 „Privind aprobarea formularelor statistice de evidență medicală primară”.
- Ordinul Ministerului Sănătății nr.722 din 16 iulie 2012 „Cu privire la ameliorarea activității serviciului anatomicopatologic în Republica Moldova”.

6.3. Reglementări interne:

- Organograma IMSP Institutul de Medicină Urgentă;
- Regulamentul IMSP Institutul de Medicină Urgentă;
- Ordinul IMSP IMU nr.93 din 08 iunie 2017 „Cu privire la implementarea procedurii cadru privind elaborarea procedurilor în cadrul IMSP Institutul de Medicină Urgentă”;
- Ordinul IMSP IMU nr.101 din 24 iulie 2019 „Cu privire la ordinea întocmirii și completării documentației medicale pentru pacienții decedați și transportării lor în secția anatomie patologică din cadrul instituției sau la CML pentru expertiza medico-legală”.

7. Definiții și prescurtări ale termenilor utilizați în procedură.

Nr. Crt.	Abrevierea	Termenul abreviat
1	2	3
7.1.	PO	Procedură operațională
7.2.	E	Elaborare
7.3.	V	Verificare
7.4.	A	Aprobare
7.5.	Ap	Aplicare
7.6.	Ah	Arhivare
7.7.	EN	Standard european
7.8.	ISO	Organizația internațională pentru standardizare
7.9.	IWA	Acordul Workshop internațional
7.10.	CEN	Comitetul european pentru standardizare
7.11.	RP	Responsabil de proces
7.12.	REP	Registrul de evidență a procedurilor
7.13.	MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
7.14.	IMSP	Instituție Medico – Sanitară Publică
7.15.	IMU	Institutul de Medicină Urgentă
7.16.	DCMU	Departamentul Clinic Medicină de Urgență
7.17.	CML	Centrul de Medicină Legală

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura nr.03/64 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: Procedura operațională privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU	Serviciul Managementul Calității serviciilor medicale

8. Descrierea prezentei proceduri operaționale:

8.1. Reguli generale:

- 8.1.1.** Decizia referitor la transferul cadavrului pacientului decedat din subdiviziunea instituției este luată de către medicul curant sau de gardă înregistrată în „Fișa medicală a bolnavului de staționar” (F 003/e – 2012) în baza căreia se organizează transferul cadavrului.
- 8.1.2.** Transferul cadavrului pacientului decedat din secția spitalicească în secția anatomie patologică se efectuează în termen între **2-3 ore după constatarea morții biologice**, cu prezentarea fișei medicale a pacientului decedat cu viza directorului/vicedirectorului/medicului coordonator al Departamentului Medicină de Urgență (în zilele de odihnă și sărbători) pentru efectuarea necropsiei anatomopatologice/expertizei medico-legale/anularea necropsiei atomopatologice.
- 8.1.3.** În cazul transferului cadavrului pacientului decedat între orele 16.00 – 6.00, Fișele medicale se prezintă în secția anatomie patologică **nu mai târziu de ora 10 dimineața**.
- 8.1.4.** Șeful Departamentului, șeful secției clinice sau medicul care a constatat decesul pacientului urmează să informeze rudele decedatului despre cazul respectiv prin telefon sau direct în limba și mediul potrivit, sau în cazurile de moarte violentă anunță poliția cu înscrierile corespunzătoare în Fișa de observație.
- 8.1.5.** În secția unde a decedat pacientul medicul care a constatat moartea biologică oformează îndreptarea în secția anatomie patologică și asigură marcarea decedatului (mână și piciorul), și transferul lui în camera frigorifică a secției morfopatologie.
- 8.1.6.** Sunt respectate convingerile religioase ale pacientului, este asigurată planificarea și executarea tuturor procedurilor în caz de deces al pacientului.
- 8.1.7. Fișa medicală a bolnavului de staționar prezentată la necropsie trebuie să conțină:**
- a) viza directorului/vicedirectorului/medicului coordonator al Departamentului de Medicină Urgentă (în zilele de odihnă și sărbători) pe prima pagină a fișei medicale pentru efectuarea necropsiei anatomopatologice/expertizei medico-legale/anularea necropsiei anatomopatologice;
  - b) diagnosticul clinic definitiv cu data stabilirii lui;
  - c) înregistrarea semnelor morții clinice cu indicarea orei constatării lor, urmată de semnătura medicului;
  - d) înregistrarea semnelor morții biologice cu indicarea orei constatării lor, urmată de semnătura medicului;
  - e) fixarea orei la care s-a permis transferul cadavrului în secția anatomie patologică cu semnătura medicului curant/medicului de gardă;
  - f) epicriza clinică postmortem;
  - g) originalele materialelor investigațiilor și măsurilor curative efectuate (radiograme, tomograme, ECG, analize de laborator, protocoalele intervențiilor chirurgicale, foile de indicații terapie intensivă etc.).
- 8.1.8.** După necropsie fișele medicale cu consemnarea diagnosticului anatomopatologic se transmit în arhiva spitalului în termen de 14 zile. În cazurile în care este necesară rezecționarea materialului cadaveric sau efectuarea unor investigații suplimentare în scopul

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura nr.03/64 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: Procedura operațională privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU	Serviciul Managementul Calității serviciilor medicale

precizării diagnosticului fișa medicală va fi transmisă în arhiva spitalului în termen de 30 de zile.

8.2. Anularea necropsiei nu se admite în următoarele cazuri:

- a) diagnosticul clinic și/sau cauza nemijlocită a decesului nu sunt stabilite, indiferent de durata spitalizării pacientului;
- b) suspiciune la intoleranță la medicamente și preparate de diagnostic, şoc anafilactic, supradozarea preparatelor farmaceutice și alte patologii iatrogene;
- c) boli infecțioase sau suspiciune de acestea;
- d) afecțiuni oncologice fără confirmare histopatologică;
- e) boli cauzate de consecințele catastrofelor ecologice;
- f) deces al nou-născuților, copiilor, adolescenților;
- h) reclamații privind diagnosticul și tratamentul din partea membrilor familiei sau rudelor apropiate ale decedatului.

În astfel de cazuri nu este necesar consumămantul rudelor pentru necropsie.

9. Transferul la Centrul de Medicină Legală:

- 9.1.** În cazurile de moarte violentă în urma leziunilor corporale, otrăvirilor (inclusiv cu alcool etilic), asfixiei mecanice, acțiunii temperaturilor extreme, electro-traumatismului, avortului ilegal, altor leziuni prin violență sau dacă există suspiciuni la una din aceste cauze, precum și în cazurile când identitatea decedatului nu este stabilită, administrația spitalului trimite cadavrul la expertiza medico-legală, indiferent de termenul de spitalizare. Aceasta se referă și la cazurile când rudele decedatului contestă corectitudinea diagnosticului și tratamentului și solicită efectuarea expertizei medico-legale (cererea respectivă se anexează la fișa medicală).
- 9.2.** În cazul depistării uneia din cauzele de deces indicate în p.9.1 în cursul necropsiei anatomopatologice, ea este suspendată. Medicul-anatomopatolog informează imediat administrația spitalului, ia măsuri de păstrare a cadavrului pentru expertiza medico-legală ulterioară, întocmește protocolul, înregistrând datele necropsiei până la momentul suspendării ei, argumentează necesitatea expertizei medico-legale. Administrația spitalului solicită continuarea necropsiei de către un expert medico-legal în modul reglementar.
- 9.3.** **Transferul cadavrelor la expertiza medico-legală** se efectuează prin demersul administrației spitalului adresat poliției de sector (teritoriale). Perfectarea actelor pentru poliția de sector și transferul cadavrului în morga Centrului de Medicină Legală cu fișă medicală se asigură de către medicul curant sau șeful secției clinice, unde a decedat pacientul.
- 9.4.** La prezentarea Fișei medicale cu semnăturile conducerii instituției și a ordonanței organelor de drept pentru efectuarea expertizei medico-legale, personalul secției morfopatologie face comanda la tel.14007 pentru a organiza transferul decedatului respectiv la Centrul de Medicină Legală.
- 9.5.** Expertiza medico-legală a decedaților în instituțiile curative se poate efectua în secția anatomie patologică a IMSP IMU de către expertul medico-legal împuternicit de organele respective.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura nr.03/64 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: Procedura operațională privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU	Serviciul Managementul Calității serviciilor medicale

- 10.** Fișa medicală a pacientului de staționar decedat în toate cazurile de transfer se transmite împreună cu cadavrul.
- 11.** **Prezența medicului curant la necropsie este obligatorie.** În cursul necropsiei medicul-anatomopatolog demonstrează medicilor clinicieni prezenți modificările macroscopice, care se depistează, răspunde la întrebările clinicienilor, formulează diagnosticul anatomopatologic prezumтив.
- 12.** După necropsie medicul-anatomopatolog completează certificatul medical constatator al decesului și perfectează protocolul de necropsie. Ulterior medicul înscrise în protocolul de necropsie rezultatele examenului histopatologic al materialului cadaveric, datele investigațiilor suplimentare, care s-au efectuat, elaborează diagnosticul anatomopatologic definitiv și epicriza clinico-anatomică cu concluzia tanatologică și constatarea corectitudinii diagnosticului clinic sau a erorilor de diagnostic și de tratament.
- 13.** Cercetarea microscopică a materialului necropsic este obligatorie și se efectuează în 100% de cazuri. Materialul cadaveric este examinat microscopic și descris în protocolul de necropsie de către medicul care a efectuat necropsia.
- 14.** Personalul secției anatomie patologică pune cadavrul în frigider cu capul spre ușă, pentru ca rudele pacientului să poată vedea fața pacientului decedat. La transmiterea decedatului pentru inhumare rudelor, rudele identifică persoana decedată și semnează în registrul corespunzător.
- 15.** Cadavrul este păstrat în frigider pentru toată perioada la temperatura 4-5°C, până la transmiterea cadavrului rudelor sau până când este transferat în morga Centrului de Medicină Legală.
- 16. Responsabilități și răspunderi în derularea activității:**
Medici, asistentii medicali și în genere toți angajații IMSP IMU implicați sunt responsabili pentru îndeplinirea acestei proceduri.
- a. Responsabil de proces – Președintele Consiliului Calității (CC):**
- elaborează/revizuește/retrage procedura;
  - coordonează aplicarea procedurilor de asigurare și evaluare a calității;
  - gestionează elaborarea procedurilor și instrucțiunilor de lucru.
- b. Director IMSP Institutul de Medicină Urgentă:**
- aproba procedura.
- c. Vicedirectorul medical al IMSP Institutul de Medicină Urgentă:**
- impune aplicarea procedurii;
  - asigură resurse pentru aplicarea procedurii.
- d. Responsabilii de proces:**
- aplică și respectă procedura;
  - difuzează procedură în cadrul subdiviziunii din subordine;
  - organizează grupuri de lucru pentru discutarea și aplicarea procedurii.
- 17. Anexe:**
- Proces de funcționare a secției anatomie patologică

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura nr.03/64 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: Procedura operațională privind transferul pacienților decedați din subdiviziunile IMSP IMU	Serviciul Managementul Calității serviciilor medicale

18. Cuprins:

Numărul componenței în cadrul procedurii operaționale	Denumirea componenței din cadrul procedurii operaționale	Pag
1	Coperta	1
2	Lista responsabililor de elaborare	2
3	Lista responsabililor la care se difuzează ediția	2
4	Scopul	4
5	Domeniul de aplicare	4
6	Documente de referință	4
7	Definiții și prescurtări ale termenilor	5
8	Descrierea procedurii	5
9	Reguli generale	5
10	Anularea necropsiei	6
11	Transferul la Centrul de Medicină Legală	7
12	Responsabilități	8
13	Cuprins	8

Proces de funcționare a secției anatomie patologică

